

12:e sönd e Tref: Friheten i Kristus

2 Mos 4:10-17, 2 Kor 3:4-8, Mark 7:31-37, Ps 145:13b-18

Markus kastar oss rakt in i **kampen mellan gott och ont**, kampen mellan Guds makt och det ondas makt. För Markus är ondskans **förkämpar** demonerna, demoner som sprider sjukdom, smärta och förvirring. Det godas förkämpe är Jesus, Jesus som enligt Markus botar genom att driva ut demoner. Markus **evangelium** är ett kort evangelium med fokus på framtiden. Skildringen drar förbi i en rasande fart. Här finns det inga större finesser, utan Markus har bråttom – bråttom till slutstriden mellan det goda och det onda, den slutstrid som enligt honom står vid korset och den tomma graven.

Berättelsen om hur Jesus botar den döve och nästan stumme mannen genom att röra vid honom och ropa Effatá, Öppna dig!, skulle egentligen kunna vara en skildring av vilken dåtida **helare** eller magiker som helst. De använde alla magiska formler och fysiska markörer för att bota människor. De flesta helare hade säkert inget emot att ryktet om deras förmåga spreds, men Jesus förbjuder vittnena att berätta om vad de sett – det ska vara en **hemlighet**. Här signalerar Markus att något mer döljer sig, en större sanning om vem Jesus egentligen är – nämligen något mycket mer än en helare eller vis man. Och den sanningen antyder Markus genom att göra kopplingar till den hebreiska bibeln, vårt GT, och till det kommande Guds rike.

Markus skriver att "... de döva får han att höra och de stumma att tala". För dåtiden var det välbekanta ord, hämtade ur **Jesajaboken** (Jes 35:5–6). Där finns en hoppfull skildring av en framtid då Gud räddar folket, en framtid som skildras i vackra, poetiska vändningar, bl.a. att de dövas öron ska höra och den stumme brista ut i jubel. De som lyssnade till Markus evangelium förstod snabbt att det fanns en koppling mellan Gudsriket hos Jesaja och Jesu verksamhet. Med hjälp av Jesaja **vidgar** Markus händelsen i evangeliet till att bli en händelse som pekar framåt, mot Guds rike som ska omfatta hela världen och alla människor. Det som hos Jesaja är en skildring av vägen hem från landsflykten blir hos Markus en skildring av vägen för var och en av oss. Guds frälsning handlar då inte bara om befrielse ur fångenskapen utan också, och kanske ännu mer, om att vara **delaktig** i Guds nya skapelse, att öppna oss för den (*Effatá*), att verkligen vara i den, att vara *i* Kristus – som rubriken för den här söndagen säger. Friheten *i* Kristus handlar då om att både vara befriad *från* alla former av fångenskap och samtidigt vara delaktig *i* något, *i* Guds rike.

Markus evangelium är som ett lejon som rusar fram med stora språng, där varje språng landar i en dramatisk händelse. I hela första delen av evangeliet har Markus fokus på Jesus **maktgärningar** – Jesus framträder med makt och myndighet. Det viktiga är det Jesus gör, inte det han säger, inte hans undervisning. Och att Jesus besegrar demoner är för Markus ett bevis på att **Guds rike** gryr. Guds rike kännetecknas av överflödande välsignelse i många olika bemärkelser, och Jesus maktgärningar är ett exempel på detta. I en ond värld väcker Markus hopp om att Guds goda makt ska besegra ondskan.

Men i andra delen av evangeliet byter Markus **ansats**: Makten ersätts med svagheten på korset. Jesus maktgärningar ger nämligen inte hela sanningen om vem han är, det gör korset. Det visar att Guds **strategi** för att befria världen från mörker och ondska inte bara bygger på makt, den bygger också på något annat som till synes är svagare: den bygger på ett **rop**. Korset och den tomma graven ropar på oss, ropar att vi självmant ska gå in i Guds rike, välja att vara delaktiga i det, vara *i* Kristus. På korset handlar Jesus kamp mot det onda inte om att med makt besegra dess förkämpar utan om att förändra människors sinne, att låta korsets rop öppna våra sinnen för Gud och Guds rike. *Effatá*.

Kampen mellan gott och ont står i fokus även i dagens text från GT, men här är det den egyptiske **farao** som är det ondas förkämpe och Mose som ska kämpa för det goda. Det hela handlar om att Gud vill befria israeliterna ur deras fångenskap i Egypten. Men när Gud kallar **Mose** till den kampen har Mose invändningar. Han lyfter fram en massa "om och men" och försöker skjuta över ansvaret på någon annan – vem som helst, bara inte han själv. Den invändning vi hörde i dagens läsning är den sista i en lång rad invändningar. Till slut tappar Gud tålmodet och undrar vem Mose är, att säga att han inte har ordet i sin makt. Mose sätter sig ju upp mot den som har skapat själva talförmågan.

Kanske vill den här berättelsen, och hela berättelsen om israeliternas befrielse ur fångenskapen i Egypten, visa att människan är **beroende** av den som ständigt gör det mänskliga livet möjligt. Som människor måste vi lära oss att hantera detta – att leva *i* Gud; vi är inte helt självständiga, vi är bundna till den skapande guden. Vid en första anblick verkar det ju vara en ny form av fångenskap, raka motsatsen till den frihet som dagens rubrik talar om. För visst handlar frihet om frihet *från* något? Frihet från fångenskap, från förtryck, från krav? Men dagens rubrik säger ju frihet *i* – frihet *i* Kristus, *i* Gud. Och texten från GT är kanske vald till den rubriken för att den förmedlar den tidlösa insikten att Gud ger människan det **livsutrymme** där hon kan utöva sin frihet. Utan detta utrymme finns ingen frihet. Gud ger människan det livsutrymme där hon kan utöva sin frihet.

I dagens texter från både Gamla testamentet och från evangeliet är det ondas förkämpar någon form av **yttre fiender**. Letar man efter liknande texter i nutid är det kanske **fantasy**litteraturen som i första hand skildrar denna kamp mot onda, yttre makter, och då rör vi oss i Sagan om ringens värld eller i Harry Potters värld. Men om vi försöker placera kampen mellan gott och ont i vår nutid, i vår vardag, ser vi säkert alla olika uttryck för ondska, för det som skadar oss själva, andra människor, hela skapelsen.

I mina ögon handlar kampen mellan ont och gott inte längre så mycket om yttre fiender utan snarare om **inre fiender**. Det förefaller som om människan själv har blivit en fiende, en fiende till jorden och till sig själv. Det onda i nutiden finns kanske att söka i ständigt ökande förbrukning av jordens resurser och en extrem individualism. Och kanske finns det goda då att söka i solidariteten med helheten. Och det yttersta goda i den gud som förmår skapa nytt och som är solidarisk med både jorden och människan. Den gud som gett oss livsmöjligheterna som en gåva.

Men vad innebär det då att ha frihet i Kristus, att vara delaktig i Guds rike? När Peter Halldorf talade i kapellet förra söndagen var han inne på att det handlar om att **bestämma sig**, att i någon mening våga välja endast ett alternativ. Det låter ju lättare sagt än gjort, men här har vi enligt Halldorf tillgång till ett hjälpmedel, ännu en gåva från Gud, nämligen **urskiljningens gåva**. Urskiljning är ju en fråga om koncentration, en slags god enfald som riktar livet åt ett håll – mot Gud. Urskiljningens gåva hjälper oss att se vad som är viktigt, att höra det, att öppna oss för det - *Effatá*. Och det är en gåva. Friheten i Kristus handlar inte om att prestera och kontrollera, det är inte något vi kan skaffa oss själva, utan det är en gratis gåva att ta emot. Det handlar om att mitt i vardagens brus lyssna – lyssna efter Gud och öppna sig för Gud.

Och just det försöker ju **Paulus** få oss att förstå i dagens episteltext. "Det är inte så att jag skulle förmå tänka ut något på egen hand, något som kommer från mig. Nej, min förmåga kommer från Gud." Så skriver Paulus till församlingen i Korinth. Hans tillit bygger på något annat än eget självförtroende – även om han kan vara nog så bombastisk och självgod. Hans tillit bygger på att han öppnar sig för en gåva utan att försöka styra själv. Det är ju en gammal visdom att det vi krampaktigt försöker hålla fast vid tenderar att försvinna. Friheten i Kristus är alltså inget som sker på våra villkor, som vi kan ha kontroll över. I stället handlar det om motsatsen till kontroll –

om tro, om att tro utan att säkert veta eller rationellt förstå. Kanske ett förhållningssätt som kan liknas vid **förälskelse**.

Jag tror att det finns ett **Effatá i vars och ens liv** då vi urskiljer det gudomliga och har möjlighet att öppna oss för gåvan, att bejaka det beroende som paradoxalt nog gör oss fria. Då blir vi fria från att ständigt ha fokus på oss själva, på det jag som för att överleva ständigt måste bli bekräftat, få applåder och ses av omgivningen. I Kristus kan vi i stället bejaka vårt sanna jag, det som är Guds avbild. Då kan vi lyfta blicken och se den större helheten.

Friheten i Kristus är alltså en **gåva** som ges åt oss. Vi får den gåvan i **dopet**, och den förnyas i **nattvarden** i varje mässa. När vi i dag här i Vitaby kyrka tar emot brödet och vinet är vi i Kristus, och där är vi fria från allt som tynger oss, från allt som fjättrar oss. Friheten i blir också friheten från.

AMEN

Ps 39, 590, 618, 601

Birgitta Melén 20180819